

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/135/2020
Identifikačné číslo spisu:	6417203390
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6417203390.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K. Č., bytom v H., S. V. XXX/XX, zastúpeného JUDr. Ľubomírom Ivanom, advokátom vo Zvolene, Dukelských hrdinov 22, proti žalovanému O. E., bytom v S. XX, zastúpenému Mgr. et Mgr. Líviou Šoucovou Kostovou, advokátkou v Žiari nad Hronom, Pod Donátom 5, o nahradenie prejavu vôle žalovaného, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 24C/21/2017, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. januára 2020 sp. zn. 17Co/21/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) č. k. 24C/21/2017 z 20. septembra 2018 rozhodol o nahradení vyhlásenia vôle žalovaného, že ako predávajúci uzatvára so žalobcom ako kupujúcim podľa § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov) kúpnu zmluvu, na základe ktorej žalovaný zo svojho výlučného vlastníctva prevádza do výlučného vlastníctva žalobcu spoluvlastnícke podiely na pozemkoch vedených katastrálnym odborom Okresného úradu Banská Štiavnica, nachádzajúcich sa v k. ú. S., obci S., v okrese Banská Štiavnica a to spoluvlastnícky podiel o veľkosti 349/3456 na pozemku parcele registra „E“ parcelného č. 156 o výmere 3080 m² orná pôda a na pozemku parcele registra „E“ parcelného č. 157 o výmere 11405 m² orná pôda, zapísaných na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXX; spoluvlastnícky podiel o veľkosti 5/12 na pozemku parcele registra „E“ parcelného č. 153 o výmere 1726 m² orná pôda a na pozemku parcele registra „E“ parcelného č. 155 o výmere 10930 m² orná pôda, zapísaných na LV č. XXX; spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1/3 na pozemku parcele registra „E“ parcelného č. 151 o výmere 3597 m² orná pôda na pozemku parcele registra „E“ parcelného č. 154 o výmere 2291 m² orná pôda a na pozemku parcele registra „E“ parcelného č. 244 o výmere 11060 m² trvalé trávne porasty, zapísaných na LV č. XXX; spoluvlastnícky podiel o veľkosti 817/3456 na pozemku parcele registra „E“ parcelného č. 158 o výmere 2440 m² orná pôda, na pozemku parcele registra „E“ parcelného č. 160 o výmere 3016 m² trvalé trávne porasty a na pozemku parcele registra

„E” parcelného č. 161/2 o výmere 3765 m² orná pôda, zapísaných na LV č. XXX a spoluvlastnícky podiel o veľkosti 37/384 na pozemku parcele registra „E” parcelného č. 159 o výmere 6649 m² trvalé trávne porasty, zapísanom na LV č. XXX za kúpnu cenu vo výške 259,50 eur, ktorú je žalobca povinný zaplatiť žalovanému do troch dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia, všetko v zmysle kúpnej zmluvy, ktorá tvorí súčasť tohto rozhodnutia s uvedením jej úplného znenia. Uložil žalovanému povinnosť „zaplatiť“ („uhradiť“ správne) žalobcovi „trovy“ (správne „náhradu trov“) konania vo výške 100%, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Súd prvej inštancie po zrekapitulovaní zisteného skutkového stavu vykonaným dokazovaním, právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 140, § 40a a § 116 Občianskeho zákonníka a vecne tým, že každý spoluvlastník môže so svojím spoluvlastníckym podielom nakladať podobne ako vlastník so svojou vecou. Jeho zmluvná voľnosť je však obmedzená existenciou predkupného práva spoluvlastníkov. Ak niektorý zo spoluvlastníkov prevádza svoj spoluvlastnícky podiel na inú než blízku osobu, ostatní spoluvlastníci majú naň predkupné právo. Spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva, má pri porušení povinnosti zo strany spoluvlastníka, ktorý je povinný z predkupného, právo sa žalobou domáhať vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníka na tretiu osobu alebo domáhať sa voči nadobúdateľovi (tretej osobe ako singulárnemu právnenému nástupcovi pôvodného podielového spoluvlastníka), aby mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od pôvodného podielového spoluvlastníka. Poukázal na právny názor vyplývajúci z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolač súd“) z 22. septembra 2010, sp. zn. 3Cdo 122/2009 a uzavrel, že zo zákonom ponúkaných možností v prípade porušenia predkupného práva si žalobca vybral možnosť domáhať sa voči žalovanému ako nadobúdateľovi, aby mu predané spoluvlastnícke podiely ponúkol za rovnakých podmienok, za ktorých ich žalovaný odkúpil od pôvodných spoluvlastníkov. Keďže tak žalovaný dobrovoľne neurobil, domáhal sa vydania rozhodnutia, ktorým sa pri kúpe nahradí prejav jeho vôle.

3. V súvislosti s procesnou obranou žalovaného (v rámci ktorej tvrdil, že všetci prevodcovia spoluvlastníckych podielov boli jeho blízke osoby a teda nemuseli svoje spoluvlastnícke podiely žalobcovi ponúknuť na kúpu), súd prvej inštancie uviedol, že v prípade pôvodných spoluvlastníkov a to E. Š., S. I., D. J., M. Š.F., Q. G., E. K., M. H., S. Š., D. H. a S. S., bol žalovaným tvrdý a čestnými prehláseniami pôvodných spoluvlastníkov preukázaný rodinný pomer v nepriamom (pobočnom) rade. V prípade pôvodných spoluvlastníkov D. K., Z. I. a M. G. bol tvrdý obdobný pomer so žalovaným. V rámci kategórie blízkych osôb musí byť splnená podmienka, že takéto osoby by ujmu, ktorú utrpí iná osoba, dôvodne pociťovali ako vlastnú. Podmienka pociťovania ujmy inej osoby ako ujmy vlastnej, svedčí o istej kvalite a intenzite vzájomného vzťahu, ktorý tieto osoby medzi sebou majú. Tento vzťah musí byť pritom vzájomný, to znamená, že nestačí, ak jedna z osôb pociťovala ujmu tej druhej ako svoju vlastnú, ale musí to platiť aj opačne. Pociťovanie ujmy niekoho iného ako ujmy vlastnej, je podmienkou subjektívnou, nestačí však iba tvrdenie dotknutých osôb uvedené v predložených čestných vyhláseniach, že ujmu iného pociťujú ako svoju vlastnú. Súd prvej inštancie preto následne posudzoval, či si tieto osoby navzájom prejavujú záujem, či si pomáhajú a zisťoval, akú kvalitu a intenzitu majú ich vzájomné vzťahy. Žalovaný k svojmu vzťahu s pôvodnými prevodcami uviedol, že s týmito osobami nežije v spoločnej domácnosti, nakoľko žije v spoločnej domácnosti iba so svojimi rodičmi, manželkou a deťmi. Nehospodária spolu, občas si pomáhajú, tak ako je to na dedine pri vyberaní zemiakov a podobne. Nestretávajú sa spolu, nenavštevujú sa spolu, ale keď treba niečo vyriešiť, tak si pomáhajú (ako na dedine). Ich ujmu by pociťoval ako svoju vlastnú z dôvodu, že uvedené nehnuteľnosti boli naňho prevedené v dobrej vôli, pričom sa jedná o nehnuteľnosti, ktoré oni obhospodarovali počas celých generácií. Vo vzťahu k žalobcovi uviedol, že je osobou, ktorá nie je z S., nehospodári na predmetných pozemkoch a ak aj má nejaké nehnuteľnosti, tieto dáva do nájmu. Na základe uvedeného teda súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný v konaní nepreukázal takú kvalitu a intenzitu vzájomného vzťahu s pôvodnými spoluvlastníkmi nehnuteľností, ktorí na neho previedli svoje spoluvlastnícke podiely, že by ich ujmu pociťoval ako vlastnú. Navyše v prípade pôvodných spoluvlastníkov D. K., Z. I. a M. G., nepreukázal ani existenciu obdobného pomeru, ktorý by vzhľadom na ich vzájomné vzťahy odôvodňoval záver, že ich vzťah so žalovaným možno považovať za vzťah medzi blízkymi osobami. Keďže sa v prípade všetkých prevodcov spoluvlastníckych podielov E. Š., S. I., D. J., M. Š., Q. G., E. K., M. H., S. Š., D. H., S. S., D. K., Z. I. a M. G. nejednalo o blízke osoby žalovaného, porušili pri prevode

svojich spoluvlastníckych podielov svoju zákonnú povinnosť ponúknuť ich na kúpu žalobcovi, ako podielovému spoluvlastníkovi nehnuteľnosti. Preto inak súd prvej inštancie nevyhovel ani návrhu žalovaného na vykonanie dokazovania ich výsluchom, nakoľko už z výpovede žalovaného vyplynulo, že v prípade uvedených prevodcov spoluvlastníckych podielov sa o jeho blízke osoby nejednalo.

4. Následne s poukazom na ustanovenie § 70 ods. 1 a 2 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľnosti a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v platnom znení, súd prvej inštancie poukázal na intabulačný princíp, ktorý platí pri vecných právach k nehnuteľnostiam, pri ktorom sa tieto práva evidujú v katastri nehnuteľností. Táto zásada je normatívne obsiahnutá v citovanom ustanovení a platí, že údaje z katastra nehnuteľností sú hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak. Jedná sa o normatívne vyjadrenie zásady hodnovernosti (materiálnej publicity) katastra nehnuteľností, v zmysle ktorej sa chráni dôvera každého v správnosť údajov zapísaných v katastri nehnuteľností. Ide o vyvrátiteľnú právnu domnienku, ktorej obsah môže byť vyvrátený, ak v konaní vyšiel najavo jej opak. Hoci žalovaný v rámci svojej obrany tvrdil, že žalobca je ako spoluvlastník v katastri nehnuteľností zapísaný neoprávnene, pričom takouto informáciou disponoval ešte pred začatím tohto konania, neinicioval žiadne (sporové ani nesorové) konanie o opravu zápisu v katastrálnom konaní (§ 59 katastrálneho zákona). Za tejto situácie, súd prvej inštancie vyhodnotil údaje o vlastníckom práve žalobcu v príslušných spoluvlastníckych podieloch k predmetným nehnuteľnostiam, zapísané v katastri nehnuteľností za platné a záväzné a obranu žalovaného, ako nespôsobilú odvrátiť výkon práva žalobcu ako spoluvlastníka, ktorého práva boli pri prevode spoluvlastníckych podielov k predmetným nehnuteľnostiam zo strany predávajúcich spoluvlastníkov (okrem otca žalovaného) kúpnu zmluvou z 15. marca 2014 porušené, preto žalobnému návrhu v celom rozsahu vyhovel.

Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania odôvodnil právne ustanovením § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok účinného od 1. júla 2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a vecne úspechom žalobcu.

5. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 22. januára 2020 sp. zn. 17Co/21/2019 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. Uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie.

6. Odvolací súd konštatoval správnosť zistenia skutkového stavu, ako aj právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie. Na zdôraznenie správnosti doplnil dôvody týkajúce sa uplatnených odvolacích námietok žalovaným. Uviedol, že žalobu o nahradenie prejavu vôle žalovaného možno považovať za žalobu podľa § 137 písm. a/ CSP, ako žalobu o splnenie povinnosti, čo vyplýva z § 229 CSP. Súd prvej inštancie síce neformuloval výrok rozsudku ako výrok ukladajúci povinnosť žalovanému prejsť vôľu pri určitom právnom úkone, ale v zmysle predchádzajúcej právnej úpravy a judikatúrou vzťahujúcou sa k § 161 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov v znení účinnom do 30. júna 2016), ako výrok nahrádzajúci vyhlásenie vôle žalovaného pri uzavretí kúpnej zmluvy. Uvedené nepovažoval odvolací súd za vadu alebo nesprávnosť, majúcu za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej z dôvodu, že výsledkom rozhodnutia súdu je, že sa právoplatnosťou rozsudku bude považovať vo výroku rozhodnutia obsiahnutá kúpna zmluva za uzavretú. Zákonom určený cieľ sa dosiahne aj prvoinštančným súdom formulovaným výrokom rozsudku. Odvolací súd nepovažoval za pravdivé tvrdenie žalovaného, že mu žalobca nedal možnosť uzavrieť pred súdnym konaním kúpnu zmluvu o prevode spoluvlastníckych podielov nadobudnutých kúpnu zmluvou, registrovanou správou katastra pod V 358/2014 a že až v priebehu konania zmenil žalobu (o pripustení, ktorej mal súd prvej inštancie rozhodnúť uznesením v zmysle § 142 ods. 1 CSP). K tomu odvolací súd vysvetlil, že za zmenu žaloby sa podľa § 140 CSP považuje iba návrh, ktorým sa rozširuje uplatnené právo, alebo sa uplatňuje iné právo a podstatná zmena, alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe. Žalobca žiadnu podstatnú zmenu alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností neuskutočnil. I napriek poučeniu zo strany súdu, že prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí, žalovaný až v odvolaní vzniesol námietku premlčania nároku žalobcu v súvislosti s tvrdením, že v priebehu konania došlo k zmene žaloby a zmenená žaloba bola uplatnená až po uplynutí trojročnej premlčacej doby na uplatnenie nárokov z predkupného práva. Opravená žaloba bola doručená súdu prvej inštancie 19. júna 2018 a podľa záznamu na sprievodnom prvom liste, bola doručená aj na vedomie právnej zástupkyne žalovaného. Toto tvrdenie o prevzatí opravenej žaloby v konaní pred súdom prvej inštancie ani v odvolaní nebolo právnu

zástupkyňou žalovaného spochybňované. Námetka premlčania je hmotnoprávna námetka, ktorá sa v zmysle § 149 CSP považuje za prostriedok procesnej obrany z dôvodu, že spôsobuje oslabenie práva protistrany (§ 152 CSP). Žalovaný mohol v zmysle § 154 CSP uplatniť tento prostriedok procesnej obrany, spočívajúci vo vznesení námietky premlčania najskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Odvolací súd tu poukázal na uznesenie najvyššieho súdu z 13. októbra 2009, sp. zn. 5Cdo 120/2009, z ktorého vyplýva, že námetka premlčania práva je námetkou právnou a neuplatňuje sa ňou taká skutočnosť, ktorú je povinný účastník tvrdiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Zo žiadneho ustanovenia hmotného alebo procesného práva nevyplýva, že by žalovaný musel uplatniť námetku premlčania v určitom štádiu konania, z čoho vyplýva, že ju môže povinný subjekt uplatniť v ktoromkoľvek štádiu konania, až do právoplatného skončenia veci. Odvolací súd následne argumentoval tým, že predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu bolo vydané za právneho stavu podľa OSP, ktorý neurčoval, dokedy možno vznášať námetku premlčania, uvedený právny záver preto považoval odvolací súd za už neaktuálny. Na pripustenie novôt v odvolacom konaní v zmysle § 366 CSP podľa názoru odvolacieho súdu neboli splnené podmienky a žalovaný neuviedol ani nepreukázal žiadnu okolnosť, ktorá by svedčila o tom, že námetku premlčania nemohol bez svojej viny uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Z tohto dôvodu, vecne námetku premlčania zo strany žalovaného neposudzoval z dôvodu, že bola uplatnená oneskorene a naviazaná na tvrdenie žalovaného, že v priebehu konania došlo k zmene žaloby, čo odvolací súd vyhodnotil za nesprávny názor.

7. V súvislosti s posúdením zákonných podmienok prevodu spoluvlastníckeho podielu, zachovania predkupného práva spoluvlastníkov, ako aj posúdenia vzťahu blízkych osôb, odvolací súd poukázal na to, že žalobca tvrdil, že uzavretím kúpnej zmluvy medzi podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností dňa 15. marca 2014, ktorej vklad bol povolený pod sp. zn. V 358/2014 Okresným úradom Banská Štiavnica, odbor katastrálny, boli porušené jeho predkupné práva spoluvlastníka 17-timi z 18-tich predávajúcich z kúpnej zmluvy, ktorých na rozdiel od predávajúceho pod bodom 1 A. E. (otca žalovaného), nie je možné považovať za osoby blízke žalovanému. Splnenie podmienky „blízkej osoby“ u predávajúcich z takejto kúpnej zmluvy, žalovaný preukazoval popisom stupňa príbuzenstva medzi ním a predávajúcimi, z ktorého vyplynulo, že sa jedná o vzdialené stupne príbuzenstva v pobočnom rade a čestnými vyhláseniami predávajúcich, prípadne ich právnych nástupcov, rovnakého znenia s vopred naformulovaným textom, vyhotoveným ako vzorový formulár a predloženým na podpis jednotlivým osobám. Obsah týchto čestných vyhlásení nepreukazuje takú kvalitu a intenzitu vzťahu medzi kupujúcim a predávajúcim, akú má na mysli ustanovenie § 116 Občianskeho zákonníka. Zároveň žalovaný ani nevysvetlil, prečo považoval povinnosť previesť nadobudnuté spoluvlastnícke podiely k nehnuteľnostiam na žalobcu za ujmu, keď aj po vyhovení žalobe zostáva naďalej podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na judikatúru všeobecných súdov, týkajúcu sa aplikácie ustanovenia § 116, vety za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorej sa jedná o právnu normu s relatívne neurčitou hypotézou, čo znamená, že hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom a ponecháva sa súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Konštatoval, že súd prvej inštancie správne v rámci dokazovania skúmal intenzitu vzťahu medzi žalovaným a predávajúcimi z kúpnej zmluvy a už z výsluchu žalovaného na pojednávaní konanom 20. septembra 2018 bolo zrejmé, že ani z jeho strany sa nejedná o taký kvalitatívny a intenzívny vzťah k predávajúcim, z ktorého by bolo možné vyvodíť, že ich ujmu by žalovaný pociťoval ako ujmu vlastnú. Preto nebolo podľa názoru odvolacieho súdu potrebné vykonať ďalšie dokazovanie výsluchom žalovaným navrhnutých svedkov (predávajúcich alebo ich právnych nástupcov) z dôvodu, že medzi blízkymi osobami musí byť kvalita a intenzita skutočných vzájomných vzťahov taká, že by ujma vzniknutá jednej z týchto osôb bola druhou z nich dôvodne pociťovaná ako jej vlastná. Tento stav pritom musí byť daný u oboch osôb navzájom, nestačí, ak pociťuje dôvodne ujmu jednej z týchto osôb druhá z nich ako ujmu vlastnú bez toho, aby to platilo aj obrátene (rozhodnutie najvyššieho súdu z 27. júna 2018 sp. zn. 5Cdo 32/2017, ako aj rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 20Cdo 2789/2018, 21Cdo 808/2012, v ktorých bola riešená otázka výkladu predmetného ustanovenia, ktorého znenie z dôvodu spoločnej právnej úpravy v minulosti v podmienkach niekdajšej československej federácie bolo rovnaké a z ktorých to skoršie bolo uverejnené aj v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Českej republiky pod č. 38, ročník 2013, pričom naň nadviazali i ďalšie rozhodnutia sp. zn. 21Cdo 2788/2014, 24Cdo 2734/2018 zo 17. apríla 2019).

8. Za nedôvodnú považoval odvolací súd námietku týkajúcu sa nevykonania navrhnutých dôkazov. Vyslovil, že vykonanie dôkazu výsluchom svedkov nemohlo ovplyvniť posúdenie skutkového stavu, keď vzájomnosť blízkych osôb v zmysle judikatúry uvedenej v odôvodnení rozhodnutia (bod 10), bola vylúčená už výsluchom samotného žalovaného. V súvislosti s posúdením práva žalovaného na spravodlivý proces, odvolací súd poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III ÚS 332/2009 z 26. januára 2010, z ktorého právneho záveru vychádzal. Zároveň podotkol, že súd prvej inštancie v bode 28 odôvodnenia, náležite odôvodnil nevykonanie navrhnutého dôkazu.

9. Odvolací súd sa stotožnil aj s právnym posúdením dôvodnosti uplatneného nároku žalobcom v súvislosti s porušením predkupného práva podielového spoluvlastníka. S poukazom na ustanovenia § 140 a § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka poukázal na to, že i napriek tomu, že súd prvej inštancie necitoval ustanovenie § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, zo spôsobu rozhodnutia vo veci samej je evidentné, že rozhodol podľa takéhoto ustanovenia a uložil žalovanému povinnosť (nahradíť jeho vôľu) so žalobcom kúpnu zmluvu o prevode spoluvlastníckych podielov za rovnakých podmienok, za akých ich nadobudol od predávajúcich žalovaný (s poukazom na právny záver vyplývajúci z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo 122/2009). K namietanej veľkosti spoluvlastníckeho podielu odvolací súd poukázal na postup súdu prvej inštancie, ktorý pri stanovení výšky spoluvlastníckeho podielu zohľadnil veľkosť spoluvlastníckeho podielu otca žalovaného. Správnosť kalkulácie veľkosti spoluvlastníckych podielov žalovaný nenamietal, preto súd túto skutočnosť považoval za nespornú. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku týkajúcu sa nesprávneho posúdenia dôvodnosti žaloby, z hľadiska povinnosti ponúknuť odpredaj spoluvlastníckych podielov za rovnakých podmienok, ako ich nadobudol žalovaný v súvislosti s odlišným spôsobom úhrady kúpnej ceny v kúpnej zmluve, uzatvorenej medzi žalovaným a podielovými spoluvlastníkmi žalobcu a lehotou splatnosti kúpnej ceny uvedenej v žalobe. Tvrdenie žalovaného, že kúpnu cenu uhradil predávajúcim pri podpise kúpnej zmluvy, nepovažoval za pravdivé. Zo spisu Okresného úradu Banská Štiavnica, katastrálny odbor sp. zn. V 358/2014 vyplýva, že kúpna zmluva bola spísaná vo forme notárskej zápisnice sp. zn. N 121/2014, Nz 10137/2014 a to bez prítomnosti predávajúcich z dôvodu, že predávajúcich zastupoval na základe plnomocenstva udeleného v rôznych dňoch sám kupujúci O. E. a v plnomocenstvách je uvedené, že kúpna cena vo výške zodpovedajúcej spoluvlastníckemu podielu toho ktorého spoluvlastníka bola vyplatená pri podpise plnej moci, a splnomocniteľ - predávajúci potvrdil prevzatie kúpnej ceny svojim podpisom priamo v deň podpisu plnomocenstva. Podľa obsahu notárskej zápisnice, pri spísaní kúpnej zmluvy dňa 15. marca 2014 na notárskom úrade notárky Mgr. Kataríny Debnárovej bol prítomný len kupujúci O. E., ktorý konal v mene svojom a na základe plných mocí aj v mene predávajúcich a priamo v bode 8 kúpnej zmluvy uviedol, že kúpna cena bola kupujúcim vyplatená predávajúcim pri podpise plnomocenstiev. Kúpna zmluva podľa bodu 9 mala nadobudnúť účinnosť dňom jej podpisu. Žalobca takto nemôže vyplatiť kúpnu cenu žalovanému rovnakým spôsobom, ako ju vyplatil žalovaný predávajúcim.

10. Kúpna zmluva obsiahnutá vo výroku rozhodnutia nadobudne účinnosť dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku súdu prvej inštancie a vyplatenie kúpnej ceny do troch dní odo dňa účinnosti kúpnej zmluvy po rozhodnutí súdu prvej inštancie, i keď sa spôsob výplaty kúpnej ceny od kúpnej zmluvy V 358/2014 líši, nemožno považovať za prekážku, aby žalobe bolo vyhovené. Totožná podmienka na vyplatenie kúpnej ceny je aktuálne nemožná nielen z hľadiska, že žalobca nepodpisal žiadnu plnú moc žalovanému, ale aj z dôvodu, že sa kúpna zmluva medzi stranami sporu uzatvára nútene, na základe rozhodnutia súdu a lehota na plnenie podľa rozhodnutia súdu, ak súd neurčí dlhšiu lehotu je tri dni, vyplýva z § 232 ods. 3 CSP a plynie až od právoplatnosti rozsudku.

11. Za dôvodnú však považoval odvolací súd námietku žalovaného týkajúcu sa tvrdenia, že súd prvej inštancie sa žiadnym spôsobom nevyporiadal s jeho tvrdením, že žalobca vykonáva svoje právo v rozpore s dobrými mravmi, preto by nemal požívať právnu ochranu. Odvolací súd k uplatnenej námietke nekonštatoval, že chýbajúce odôvodnenie rozhodnutia o tejto námietke žalovaného možno považovať za vadu, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej. K uplatnenej námietke poukázal na skutkové tvrdenia žalovaného spočívajúce v jeho tvrdení, že žalobca nikdy predmetné nehnuteľnosti neužíval, žiadnym spôsobom neobhospodároval, nestaral sa, nezveľaďoval ich v rozsahu spoluvlastníckych podielov, ktorých vlastníctva sa domáha. Ďalej žalovaný namietal skutočnosť, že podľa vyjadrenia katastrálneho odboru Okresného úradu Banská Štiavnica z 20. februára 2017, S.V. S.,

rod. Š. sa v pozemno-knižnej vložke č. 21 nenachádza. S. S. mala získať spoluvlastnícky podiel na „uvedených parcelách” po Z. S., ktorý ich získal do vlastníctva v roku 1895. Nejednalo sa však o manžela S. S., rod. Š., nakoľko jej manžel Z. S. sa narodil 18. apríla 1904 a zomrel 13. februára 1968. Z ďalšieho textu predmetného listu Okresného úradu Banská Štiavnica z 20. februára 2017 však vyplýva aj to, že o nadobudnutí spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. XXX, XXX, XXX, XXX a XXX, u ktorých žiadal žalovaný o prešetrovanie spoluvlastníckeho podielu vlastníka S. S., rod. Š., rozhodoval štátny orgán (Pozemkový úrad v Žiari nad Hronom) podľa zákona č. 229/1991 Zb. Správne súd prvej inštancie pre účely tohto konania v bode 29 a 30 odôvodnenia uviedol, že nebolo potrebné skúmať vecný obsah tejto správy, či sa vôbec vzťahuje k predmetu konania ani jej pravdivosť, keďže žalobcovi, vo vzťahu ku ktorému nebol vysvetlený súvis s listom Okresného úradu Banská Štiavnica, katastrálny odbor z 20. februára 2017, zápis jeho vlastníckeho práva k spoluvlastníckym podielom evidovaným na LV č. XXX, XXX, XXX, XXX a XXX pre k. ú. S., spochybňovaný nebol s poukazom na § 70 ods. 1 katastrálneho zákona. Napokon odvolací súd vyslovil, že k časti námietky žalovaného, týkajúcej sa jeho tvrdenia, že výkon práva žalobcu je šikanóznym a v rozpore s dobrými mravmi (z dôvodu, že žalobca nikdy neužíval nehnuteľnosti, o ktoré prejavil touto žalobou záujem a robí iba schválnosti žalovanému) dodal, že z ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka a nadväzujúcich ustanovení § 40a a § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka nevyplýva žiadna podmienka, ktorá by musela byť splnená, aby obídenny podielový spoluvlastník sa mohol domáhať pri porušení jeho predkupného práva, buď vyslovenia relatívnej neplatnosti právneho úkonu, alebo uloženia povinnosti nadobúdateľovi spoluvlastníckych podielov uzavrieť s ním kúpnu zmluvu, za rovnakých podmienok, za akých spoluvlastnícke podiely nadobudol. Za užívanie majetku je možné považovať aj prenájom pozemku tretej osobe, za odplatu. Naopak, z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie na základe dôkazov predložených navrhnutými stranami, nevyplývajú skutkové zistenia o tom, že by žalobca robil schválnosti žalovanému a podaním tejto žaloby sledoval jeho poškodenie. K takému záveru nie je možné dospieť ani na základe toho, že si svoje právo na súde uplatnil žalobca krátko pred uplynutím trojročnej premĺčacej doby, na podanie takejto žaloby. Napokon o takomto úmysle žalobcu nesvedčí ani žalovaný predložený rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom sp. zn. 3T 8/2017, ktorým bol žalobca ako obžalovaný oslobodený spod obžaloby pre prečin poškodzovania cudzej veci, kde žalovaný vystupoval ako poškodený. Z odôvodnenia predmetného rozhodnutia vyplýva, že poškodením staršieho oplatenia nehnuteľností v podielovom spoluvlastníctve žalobcu a žalovaného, o ktorom si žalobca myslel, že patrí jeho rodine, došlo z dôvodu, že ho staval jeho brat Z. Č..

Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania napokon odvolací súd odôvodnil právne ustanovením § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a vecne zásadou úspechu žalobcu v odvolacom konaní.

12. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ”), ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Namietal, že súdy oboch inštancií nesprávne postupovali pri vykonávaní dokazovania najmä tým, že nevykonali dokazovanie procesne predpísaným spôsobom a v rozsahu potrebnom pre ich rozhodnutie. Následne argumentoval tým, že súd prvej inštancie nevykonával dôkazy výsluchom ním navrhnutých osôb, ktoré boli vo vzťahu k jeho osobe blízkymi osobami a voči ktorým nebolo účinne predkupné právo žalobcu k sporným spoluvlastníckym podielom na sporných nehnuteľnostiach porušené. Dovolateľ uviedol, že i napriek tomu, že nový civilný proces sa hlási k sociálnej koncepcii civilného procesu, z ustanovenia § 150 ods. 2 CSP vyplýva, že je materiálным korektívom prísne kontradiktórneho konania, čo znamená, že na zistenie podstatných a rozhodujúcich skutočností môže súd strany požiadať o ďalšie skutkové tvrdenia. V takom prípade je procesná povinnosť strán tvrdiť skutkové okolnosti a navrhovať dôkazy, doplnená oprávnením súdu požadovať ďalšie vysvetlenie. Nesúhlasil s postupom odvolacieho súdu, ktorý podľa jeho názoru nepostupoval správne a ani sa v odôvodnení napádaného rozsudku argumentačne nevysporiadal s možnosťou postupu vyplývajúceho z § 150 ods. 2 CSP, preto nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Poukázal na uznesenie najvyššieho súdu z 25. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo 155/2017, z ktorého právneho záveru vyplýva, že nesprávny postup súdov spočíval v tom, že súdy nevykonali dokazovanie procesne predpísaným spôsobom a v rozsahu potrebnom pre ich rozhodnutie. Zároveň namietal porušenie práva na spravodlivý proces aj v dôsledku posúdenia nedôvodnosti uplatnenej námietky týkajúcej sa uplatnenej žaloby, ktorú považoval za rozpornú s dobrými mravmi. V tejto

súvislosti zdôraznil, že okrem toho, že žalobca prakticky nikdy neužíval predmetné nehnuteľnosti, resp. spoluvlastnícke podiely, ktorých vlastníctva sa žalobou domáhal, ani v priebehu konania žalobca neuviedol, čo bolo jeho skutočným zámerom na podanie žaloby. Navyše súd prvej inštancie sa týmto ani nezaoberal, keď nevykonával ním navrhnutý dôkaz výsluchom žalobcu, ktorý by viedol (mohol viesť) k objasneniu tejto skutočnosti. Trval na tom, že primárnym cieľom žalobcu bolo poškodiť ho v majetkovej sfére z dôvodu, že žalobca má vo vzťahu k jeho osobe dlhodobý vytvorený a neustále pretrvávajúci negatívny vzťah, pričom takýto jeho postup zodpovedá šikanóznemu výkonu práva. Poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky (sp. zn. 22Cdo 1567/2004 a 23Cdo 2060/98). Zároveň podotkol, že rozpor konania žalobcu s dobrými mravmi treba vidieť aj v tom, že spoluvlastníci dotknutých spoluvlastníckych podielov na pozemkoch vedených katastrálnym odborom Okresného úradu Banská Štiavnica, nachádzajúcich sa v k. ú. S., nikdy neprejavili záujem o to, aby ich spoluvlastnícke podiely nadobudol do svojho vlastníctva žalobca. V súvislosti s namietaným porušením práva na spravodlivý proces, namietal aj nesprávnosť právneho posúdenia veci, nakoľko z ustálenej súdnej praxe vyplýva, že žalobou sa môže obidený spoluvlastník domáhať od tretej osoby, aby mu nehnuteľnosti odpredala len vtedy, ak ide o zásadne rovnaké (alebo pre tretiu osobu výhodnejšie) podmienky, čo podľa názoru dovolateľa zo strany žalobcu nebolo splnené. Návrh úhrady kúpnej ceny z kúpnej zmluvy uvedenej v petite žalobcu, je odlišný v spôsobe úhrady kúpnej ceny v kúpnej zmluve uzatvorenej medzi ním a podielovými spoluvlastníkmi žalobcu, navyše prvotne v žalobe žalobca nešpecifikoval kúpnu cenu. Zároveň namietal, že žalobca mu mimosúdnu písomnosťou nenavrhol uzatvorenie zmluvy za takých podmienok, aké uviedol v žalobnom návrhu. Navrhol zrušiť napádané rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Súčasne podal aj návrh na odklad vykonateľnosti napádaného rozsudku, ktorý odôvodnil tým, že vzhľadom na ním uvedené dôvody je pravdepodobné, že napádané rozhodnutie bude zrušené, a preto existuje reálna hrozba, že bude povinný nahradiť žalobcovi náhradu trov konania v celkovej výške 1 105,09 eur na podklade už vydaného uznesenia Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 24C/21/2017-247 z 9. marca 2020. Následkom toho dôjde k reálnej ujme na jeho majetku a po zrušení napádaného rozsudku, len s veľkou ťažkosťou bude možné odvrátiť nepriaznivý stav, resp. majetkovú ujmu, ktorá bude zapríčinená predčasnou úhradou trov právneho zastúpenia žalobcovi.

13. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu považoval dovolanie za nedôvodné a neopodstatnené. Podotkol, že okrem zjavnej nespokojnosti s rozhodnutiami súdov nižších inštancií, mu dôvod dovolania nie je zrejmý. Podľa jeho názoru, samotný žalovaný v dovolaní neuviedol, v čom vidí porušenie práva na spravodlivý proces, preto navrhol dovolanie zamietnuť.

14. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

15. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

16. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napádaného rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, preto v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

17. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne, a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti, podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa (dnes inštancie), sa v civilnoprávnom konaní zaručujú len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

18. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

19. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

20. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní).

21. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces, je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

22. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

23. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda proces prejednávania sporu znemožňujúci strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaci možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999 a rozhodnutia sp. zn. 1Cdo 6/2014, 3Cdo 38/2015, 5Cdo 201/2011 a 6Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno principiálne vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

24. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv, spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

25. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f/ CSP dovolateľ namietal nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií, týkajúci sa vykonávania dokazovania a spočívajúci v nevykonaní všetkých navrhnutých dôkazov dovolateľom, poukazujúc tiež na ustanovenie § 150 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého aj súd môže požiadať strany o ďalšie skutkové tvrdenia na zistenie podstatných a rozhodujúcich skutočností, s ktorou možnosťou sa podľa neho odvolací súd ani argumentačne nevysporiadal. Zároveň nesúhlasil s posúdením jeho námietky, týkajúcej sa výkonu práva žalobcu v rozpore s dobrými mravmi, ktorý mali sudy vyhodnotiť ako šikanózne. Argumentoval tým, že žalobca prakticky nikdy neužíval predmetné nehnuteľnosti, ani nikdy neprejavil záujem, spoluvlastnícke podiely nadobudol do svojho vlastníctva. Napokon v súvislosti s namietaným porušením jeho práva na spravodlivý proces nesúhlasil s právnym posúdením dôvodnosti žaloby z dôvodu, že podľa súdnej praxe, žalobou sa môže obidený spoluvlastník domáhať od tretej osoby odpredaja nehnuteľností len vtedy, ak ide o zásadne rovnaké, alebo pre tretiu osobu výhodnejšie podmienky, čo podľa jeho názoru v danom prípade splnené nebolo.

26. Z okolností preskúmvanej veci dovolací súd zistil, že sudy nižších inštancií správne postupovali v súlade s ustanoveniami procesného predpisu, ako aj sa náležite vysporiadali s procesnou obranou

dovolatela, týkajúcou sa (ne)preukázania, či fyzické osoby, s ktorými uzavrel dovolateľ kúpnu zmluvu z 15. marca 2014, sú jeho blízkymi osobami v zmysle § 116, vety za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka.

27. K namietanému pochybeniu v procese obstarávania dôkazov najvyšší súd konštatuje, že pokiaľ súd nevykonával v priebehu civilného konania všetky navrhované dôkazy, alebo nevykonával iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nedostatočne zistil skutkový stav alebo nesprávne vyhodnotil niektorý dôkaz, nemožno to v zásade považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strany, čo v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Predmetná judikatúra najvyššieho súdu bola a je akceptovaná ústavným súdom, napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 65/2020, III. ÚS 171/2018, II. ÚS 202/2020, II. ÚS 108/2020, II. ÚS 153/2019, II. ÚS 465/2017 či IV. ÚS 511/2020. Na druhej strane ústavný súd (napr. v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 332/09) tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov (ďalej len „ústavy“). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd (oznámenie FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb.), totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 Základných princípov CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva, povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29.4.1993, II. ÚS 410/06).

28. K takejto interpretácii dospel už aj najvyšší súd v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo 100/2018 alebo 5Cdo 202/2018, v ktorých uviedol, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch), tiež (pokiaľ im nevyhoví) rozhodnúť a vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (5Cdo 107/2019). V preskúmvanej veci sa však o takýto prípad nejedná.

29. Odôvodnenie napádaného rozhodnutia uvedené v bode 11, v spojení s dôvodmi uvedenými súdom prvej inštancie v bode 28, spĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z ustanovení § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

30. Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V takom prípade sa môže obmedziť v odôvodnení len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia, odvolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán

predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný, je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre odvolateľa (Števček, M. Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. (Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1296).

31. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci, v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že odvolací súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľovi znemožnil, aby uskutočňovala jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06).

32. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany (aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný), bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

33. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

34. Nesúhlas dovolateľa s procesným postupom odvolacieho súdu (ako aj súdu prvej inštancie), s hodnotením dôkazov, resp. nevykonaním ďalších dôkazov, ktoré neboli relevantné pre opodstatnenosť uplatneného nároku, nemožno považovať za porušenie jeho procesných práv. Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúca z § 191 CSP znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotiacia úvaha súdov v danom prípade zodpovedá zásadám formálnej logiky, vychádza zo zisteného skutkového stavu veci a z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov a právnym posúdením (§ 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP). V danom prípade aplikácia ustanovenia § 150 ods. 2 CSP neprichádzala do úvahy, lebo z vykonaných dôkazov a to najmä z výpovede žalovaného (v spise na č. 84 až 87), ako aj z predložených čestných vyhlásení predávajúcich z kúpnej zmluvy z 15. marca 2014, bolo nepochybné, že medzi účastníkmi kúpnej zmluvy sa jednalo o vzdialené stupne príbuzenstva v pobočnom rade, pričom obsah a forma čestných vyhlásení zodpovedala vzorovému formuláru, ktorý bol predložený jednotlivým osobám len na podpis. Napokon z ich obsahu súdy nižších inštancií správne dospeli k záveru, že vzhľadom na kvalitu a intenzitu vzťahu medzi kupujúcim a predávajúcimi (okrem otca žalovaného A. E., ktorého sa spor netýkal), tento nezodpovedal vymedzeniu blízkej osoby v zmysle § 116, vety za bodkočiarkou Občianskeho zákonníka. K nevypočutiu žalobcu dovolací súd len dodáva, že výsluch strany je len podporným dôkazom a ako dôkazný prostriedok prichádza do úvahy v prípade, ak je potrebné vyhodnotiť tvrdené skutočnosti, ktoré v konaní vyšli najavo, ak ich nemožno preukázať inak. V danom prípade, pokiaľ súd prvej inštancie vykonanie

výsluchu strany nenariadil, pričom pri vyhodnotení skutkových zistení vychádzal z iných vykonaných dôkazov, uplatnenú námietku nemožno považovať za relevantnú, lebo súd nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy (§ 185 ods. 1 CSP).

35. Súd nižších inštancií sa zákonu zodpovedajúcim spôsobom vysporiadali aj s námietkou týkajúcou sa posúdenia výkonu práva žalobcu v rozpore s dobrými mravmi, s ktorým odôvodnením sa dovolací súd stotožnil. Na doplnenie len uvádza, že právo podielového spoluvlastníka domáhať sa ochrany jeho predkupného práva je právom vyplývajúcim z hmotného práva, preto nebolo možné výkon toho práva žalobcu v spojení s uplatnením práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 a nasl. ústavy, považovať za rozporný s dobrými mravmi (§ 3 Občianskeho zákonníka). Predkupné právo medzi podielovými spoluvlastníkmi je inštitútom, ktorý trvale obmedzuje spoluvlastníka v práve voľne disponovať so svojím spoluvlastníckym podielom. Ide o právny vzťah, v ktorom povinnosti každého spoluvlastníka (aj jeho právneho nástupcu) prevádzaný spoluvlastnícky podiel prednostne ponúknuť na kúpu všetkým ostatným spoluvlastníkom, zodpovedá právo všetkých ostatných spoluvlastníkov na prednostnú ponuku na kúpu a možnosť jej využitia. Skutkové okolnosti týkajúce sa užívania spoluvlastníckeho podielu, či nakladania s ním nemožno preto považovať za relevantné v spore.

36. Napokon aj v zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

37. Dovolací súd už len poznamenáva, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané sudy prvej a druhej inštancie ako skutkové sudy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak dovolací súd uvádza, že tieto vady v preskúmvanej veci nezistil.

38. S ohľadom na vyššie uvedené dôvody, tak dovolací súd uzatvára, že dovolateľ neopodstatnene namietal porušenie jeho procesných práv, v dôsledku ktorého by malo dôjsť postupom súdov k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, preto uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá prípustnosť, ani dôvodnosť dovolania. Dovolací súd preto dovolanie odmietol v súlade s § 447 písm. c/ CSP.

39. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania, dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobcu v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP), ktorému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

40. Rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.